Ч. 17. Чернівці, субота дня 8 (20) квітня 1895. Ричник XI.

БУКОВИНА

Передплата на „Буковину“ разом з ілюстр. додатком „Неділя“ виносить:
на цілий рік 10 зр. — кр.
„ чверть року 2 „ 50 „
„ місячно — „ 85 „
для заграниці 15 рублів або 24 франків.
Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернівцях, ул. головна ч.17.

ВИХОДИТЬ: у вівторок, четвер, суботу і неділю.

Редакция і Адміністрация „Буковини“ находить ся в Чернівцях (ул. Петровича ч. 2), куда всї дописи адресувати належить. — Бюро редакциї отворене щодня від 8. рано до 8. вечером.

Зухвалість московских аґентів.

IV. Який інтерес може австрийска політика мати в піддержуваню всіми можливими способами українізму? — питає ся „Галичанинъ“, уважаючи таку політику супротив нас піддержуванєм польских ідеалів о відбудові Польщі. Дивна льоґіка у наших доморослих Москалів! Коли Русин дбає лише о своє і не ширить московщини, то тим самим служить польским ідеалам і єсть орудєм Поляків. Після москвофільскої льоґіки заслуга перед Богом і людьми бути Москалем, а тимчасом гріхом непростимим бути Українцем, бо Українець — то Поляк; а для Поляка нема місця на сьвіті! „Не роби, кажуть они вічно, для себе нічого, бо ти робиш се для Поляків, для відбудови Польщі“. Ї товчуть москвофіли безнастанно таку нісенітницю в голови недотепних людий, в тій вірі, що ширять Бог знає яку мудрість політичну.

Чи Австрия має інтерес у відбудові Польщі, не наша річ судити, але Австрия мала і має інтерес в тім, щоб піддержувати всіми силами розвій кождого народу в державі, отже й нашого. Коли-ж тепер австрийске правительство, зрозумівши вагу руского питаня, почало нашими справами занимати ся живійше, як коли-небудь, то за се ми можемо бути єму тілько вдячні. З такої політики Австриї Росия зовсїм не може бути невдоволена і вважати піддержуванє українізму за виступ против неї, бо се не приносить їй ніякої шкоди. А коли-б Росия справді була культурною державою, то не лиш не мала би нічого против розвою всїх народностий у себе, а ще й піддержувала би їх за примірои Австриї. Австрия не згодить ся ніколи на се, щоб за ціну житя нашого народу мала удержати з Росиєю добрі відносини, котрі тепер і так зовсїм не грізні. Австрия знає докладно, що націонали руські то не жаден елемент радикальний або й анархістичний, як інсинуує „Галичанинъ“, пуджаючи безпідставно нами правительство; Австрия знає, що Русини нарід вірний державі, котрий і служить їй сам, не посередно через Поляків — як каже „Галичанинъ“ — бо-ж були випадки, що ми йшли і против Поляків в інтересї держави і так само правительство, не оглядаючись на інтереси Поляків, показувало ся і показує ся для нас справедливим опікуном — та ще й навіть далеко більше справедливим, ніж Русини самі супротив себе.

Коли Поляки мають свої ідеали о відбудові Польщі — то се їх річ. Але після нашого розуміня европейскої ситуациї політичиої годі думати, щоби поважні провідники польского народу мали тепер на думцї якесь насильне відбудованє своєї вітчини; і справді у них такої думки нема. Коли-ж і поважні патріоти польскі самі не думають о тім, то посуджуванє ще й Русинів о то, що ми Полякам помагаємо в осягненю відбудови Польщі, єсть просто баламученєм публичної опінії і злобним доносом до правительства на нас.

Що Поляки старають ся дійти до як найбільшого політичного значіня в державі, сего ніхто, хто цінить свій власний патріотизм, не може назвати низьким або й ворожим державі, бо природним обовязком і правом кождого народу єсть, дбати о як найбільший свій вплив на всї справи. Так само й обовязком Русинів єсть: дбати про себе самих, рости в силу і в державі, до котрої належимо, жадати прав, даючи їй з заміну випробовану вірність і сповняючи совістно горожаньскі обовязки.

Своїми фальшивими поясньованями українізму довели москвофіли до того, що їх прихильники не можуть уже понятя „українізм“ відділити від понять: польска інтриґа, відбудова Польщі, польский шовінізм і т. п. Москвофілам здає ся, що ми, Русини, можемо і повинні відділити ся від Поляків хіньским муром і жити собі окремо, не входячи в ніякі зносини

3)

КАБАЛА.

НОВЕЛЯ ІВАНА М—А.

(Конець.)

Пані вели зі мною дальше дебату на тему кабали, а сама панна Стефця доконче наперала на мене, щоб я виложив їм кабалу. Я викручував ся як міг, а вкінци заявив, що кабала лише в пятницю удає ся, а в иньший день нарочно зводить і каже неправду.

— Та нинї власне пятниця! — закричали хором сьміючись усї чотири панї.

— Нинї пятниця? — повторив я здивований, розглядаючись по панях. І справді підчас ферий трачу я звичайно рахубу днів, то тим чином я мимоволї сам зловив ся. Мій послідний ратунок став моєю згубою. Оставались менї дві евентуальности: або признати, що я розминув ся трохи з правдою, похваливши сь, що умію класти кабалу, або справді кабалу виложити.

На перше не позваляла моя амбіция, отже я рішив ся на друге. Але розгніваний за се, що мене так зловлено, порішив я помститись на моїй сусїдцї.

Ще малим хлопцем приглядав ся я нераз, як моя покійна тїтка клала кабалу, та з того часу затямив я собі, що дама або король кер означає особу, для котрої кладе ся кабалу і що почавши від сеї карти числить ся до сїм в право і в ліво і щось з тої семої карти ворожить ся; що дама треф означає бабу пльоткарку, ас каро лист, десятка каро гроші, і на тім кінчились мої кабалярскі відомости. З сего, а також з підслуханої в готели розмови, постановив я тепер скористати.

Кабалу, розуміє ся, мав я класти для панни Стефцї, бо моя кузинка уступила їй сю почесть яко своєму гостеви.

Я отже, як годить ся, з поважною міною приступив до того важного дїла. Засїв на парадній канапі, а пані посїдали довкола мене. Помішавши преферансову купку карт, казав я паннї Стефцї роздїлити єї на три менші купки. Кожду купку брав я опісля з окрема і подивившись на спідну карту, поважно кивав головою. Не знаю, чи оно так було треба, але так робила моя покійна тїтка, тож і я робив так само. Однак видко, що так велить закон кабалярский, бо мама панни Стефцї кивнула також з одобренєм головою і присунулась близше до мене. Опісля розложив я всї карти в чотири рядки по вісїм карт, вдивив ся в них уважно і задумав ся фільозофічно. Виравдї волїв я був дивити ся на красні личка живих дам, що сиділи передо мною, ніж на мальовані дами на картах, але треба було перевести мою ролю до кінця, тож я лиш часами заглядав на них зпід ока

Опісля зачав я нїби-то з карт вичитувати:

— Ви, панно Стефцю, масте якийсь великий смуток, а смуток сей, — раз, два, три, чотири, пять, шість, сїм, — числив я на ліво від дами кер, — а смуток сей походить від якогось старшого пана, що вами вельми інтересує ся. Але той пан недобрий чоловік, побіч вас гадає віч також о якихось грошах. Коло того пана стоїть близько якась баба пльоткарка, що єму сприяє, а також і вами дуже пильно занимає ся. Перед тою парою най панї добре стережуть ся, бо від неї чекає вас богато прикростий, а навіть нещасте.

Коли я тут зпід ока глипнув на мої панї, зауважав я, що бідна Стефця дуже зблїдла і в очах єї закрутилась сльоза, а мати єї счервоніла ся мов бурак і гнївно моргала бровами. Жаль менї стало бідної дївчини і я забажав єї потїшити. Тож рахуючи знов: раз, два... шість, сїм, на право від дами кер, ворожив дальше:

— Але най панї не тратять надії і в тугу не вдають ся; по тім горю настане для вас радість і щасте, а щасте се прийде від якогось чорнобровчика, котрому ви з думки не сходите. Не о грошах він гадає, як тамтой пан, але о якімсь листї, що єго для вашого щастя хоче написати, чи вже може написав. З ним ви, панї, будете щасливі, тож старайте ся єму приступ до себе улекшити.

Коли тепер глянув я на Стефцю, спаленїла она мов рожа і очи в долину спустила. Опісля зробив я ще так звану пробу, се є, помішавши знов карти, розложив на пять купок по три, а переглянувши їх, сказав, що проба потверджує те саме, що я перше ворожив.

На сїм скінчив я мою кабалу. Стефця і єї мати подякували менї за ворожбу сердечно. Незабаром потім розпращав ся я з всїми, бо спішив ся на зелїзницю. При прощаню панна Стефця глянула менї з вдячностию в очи і стиснула мене сердечно за руку, за що я, розуміє ся, не остав ся їй довжним.

з ними. Коли-ж се не було і не може бути можливим, то они вже не мають способу вибрести з ситуациї і беруть нас в суміш з Поляками, так, що за Поляком бачать завсїгди Українця а за Українцем Поляка. Такі понятя в самій основі фальшиві і тенденцийні, бо обчислені на те, щоб здержати всїх Русинів від роботи для себе, тому що та робота буцїм то йде на хосен Полякам. Коли Русини дбають о своє рідне, то по думцї москвофілів стають народними зрадниками, бо працюють тим самим для сусїдного народу. До такого абсурду дійшла льоґіка мовквофільска!

А що вже й казати про се, що нам українофільство буцїм то силою накинено. Перше всього повинні всї знати, що ми Русини-Українцї не українофіли (українолюбцї), але таки справдїшні Українцї. Москвофіли можуть бути, — они й не потребують уміти по московки; але в україньскім-рускім народї українофілів лише по симпатиї до нашого народу ми не хочемо мати, бо нам з них хісна нема, они тілько затемнюють ясне понятє про „бути або не бути“. Впрочім з найбільшою прихильностию витаємо українофілів у всїх иньших народів. Однак ми певні, що „Галичанинъ“ мав на думцї таки українїзм, коли писав про накинене нам силою українофільство. Так після нього ідея та, за котру Шевченко терпів десять літ гірких мук, за котру тисячі иньших Українцїв зазнали горя по тюрмах, вік звікували в сибірских каторгах — та ідея накинена нам силою, се польска інтриґа! Хтож тому сто літ в Росиї накинув Котляревскому українофільство? Чи також Поляки?

„Аґенти, — каже „Галичанинъ“ про наші відносини — у котрих завмерло чувство чести і любви до вітчини, мають призначенє розповсюднювати між руским народом деморалїзацию і служити цїлям польскої політики“. І се каже гладко, не заікнувшись, з цїлию, зовсїм збити з толку всякого розумного чоловіка. Ну, вже не богато легковірних найде „Галичанинъ“, котрий зі словами „аґенти і деморалїзация“ повинен обходити ся як найделїкатнїйше, не надуживаючи їх...

Результати москвофільскої роботи обильні. Половина духовенства нашого зведена на манівцї, сфанатизована москвофільскими теориями до крайности, у своїй темнотї нетерпима нечувано, стала ворогом народу, з котрого жиє, а для котрого повинна жити. Частина сьвітскої інтелїґенциї і богато селян ходить у тьмі кромішній за блудними огниками, що мають вказати їм закопані скарби московскі. А наші народовскі опозиціонїсти вірять ще, що є така наївна порода „старорусів“, котрі, мовляв, за день можуть стати й народовцями, хоч не вміють і писати по руски. А ті „староруси“ свою sanctam simplicitatem при нагодї заявляють — грімким, хоч пустим як тарабан, комітетом виборчим на вдивовижу легковірних народовців. І повтарає ся та легковірність і се обманьство вже довгі літа — і результат все однакий: все прощаючі народовцї дивлять ся знов ласкавими очима на обманцїв, а ті тілько й глядають плечий, за котрими могли би для себе рукавицї плести.

Та вже, хвалабо, є й між нами люди, що на сї відносини дивлять ся ясно; они не дадуть себе заманити, а всяку негідну роботу москвофільску назвуть єї властивим іменем.

Росийска осьвіта і культура в зеркалї статистики.

(Допись з Росиї).

(Дальше).

Тепер гляньмо ще в инче зеркало і подивімо ся, як оно покаже нам культуру росийску. Кождий чоловік, аби трохи осьвіченний і розвинений, аби трохи почував він себе культурним, добре тямить, що особиста воля чоловіка, недотикальність особи єго, убезпека волї особистої становлять найвисші сьвятощі горожаньского житя кождого чоловіка. Там то отся обезпека особистої волї людий і високе пошанованє останної, становлять перший і найголовнїйший обовязок орґанів власти державної і громадскої.

Нема у мене на думцї, розбирати тут сю теоретичну убезпеку, той Habeas corpus-Acte, що дають Росиянам спокійно і безпечно жити, працювати і в ночи спати з певною думкою за свою волю особисту, з певною убезпекою, що особиста воля чоловіка не буде і не може бути зрушеною нїким, доки він не заподїє якого будь певного злочинного вчинку такого, за який по закону суд — і нїхто більше, може так чи інакше обмежувати волю особасту.

Щоб розглянути акти такої убезпеки в Росиї — треба би менї богацько часу і місця. А хто з моїх читачів бажає хоч трохи ознайомити ся з теориєю сеї убезпеки, тому я пораджу перечитати хоч один такий Hebeas corpus-Akte, — зоветь ся він „Положеніемъ объ усиленной охранѣ“.

На думцї у мене подивити ся лишень в те зеркало, в якому сам уряд показує нам, як орґани єго шанують особисту волю людий і якої убезпеки від них зазнає та воля, ті сьвятощі людий культурних.

Урядова статистика подає нам відомість: скільки в продовж року 1886 було закинено людий в тюрми і в загалї в арешт.

Перш за все з тої відомости знати, що на 50 ґубернїй европейскої Росиї (опріч Фінляндиї, Польщи і Кавказу) було 590 тюрем, се-б то пересічно на кожду ґубернію трохи що не 12!... се-б то одна тюрма на кожді 144 тисячів людности!... але-ж сюди не згуртовані усї тюрми. Тут нема тюрем військових, тюрем монастирських, як от при монастирях Соловецкому, Суздаль-

---

Від тої пригоди минуло було може зо два роки і я зовсїм вже о нїй позабув, коли знов подибав ся з іменем Бичка. Тим разом вичитав я в урядовій часописи: „Високе ц. к. Намісництво дозволило докторови Іванови Бичкови, кандидатови адвокатури, перемінити своє імя на Івана Бичковского.“

— Но, дивіть, — подумяв я собі — потомок гайдамаки у шляхтичі пре ся. І хто гого по нїм був би сподївав ся! Видно: honores mutant mores.

В кілька місяців пізнїйше переїздив я знов через те саме місто Н. Забравши на зелїзничім двірци мої пакунки, се є парасоль і палицку, під паху, вибрав ся я пішки до міста. На однїй улици побачив я здалека якогось добродїя, що своєю високою, плечистою статию звернув на себе мою увагу. Коли я з ним порівнав ся, станув він і пильно в мене вдивив ся.

— Ей! чи не Ґонта? — кликнув я, приглянувшись єму близше.

— Ґонта, Ґонта, мій любий товаришу! — відповів він і схопив мене в свої медвежі обіймн, що аж кости в менї затріщали.

— А що ти ту робиш? — запитав я, визволяючись з єго рук і потираючи свої зболїлі від того повитаня боки.

— Що я ту роблю? — повторив він. Та я ту перед тижнем отворив адвокатску канцелярию. А ти звідки ту взяв ся?

— Я в переїздї — відповідаю.

— Коли так, то ходи до мене; най тебе представлю моїй жінцї.

— А так! — кажу я — то ти вже встиг і оженити ся. Но-но! ґратулюю тобі, Бичку, чи то перепрашаю, пане докторе і меценате Бичковский. Ей, ей, що то сказав би старий Бичок гайдамака, почувши, що ти вирік ся єго імени?!

— Ет, дай спокій — каже він махнувши рукою, — подумай собі, моя теща, завзята жінка сказала менї катеґорично, що доки я Бичком, доти не буду єї зятем. Тож я гадаю: пану Богу сьвічку, а лихому огарок, тай прозвав ся Бичковский.

Тимчасом прийшли ми до мешканя пана меценаса. Скоро лиш скрипнули входові двері, вибігла против нас гожа молодичка, але побачивши несподївано зо своїм мужом чужого чоловіка, станула зміпана і спустила піднесені мабуть до повитаня руки.

— Такий а такий добродїй, мій шкільний товариш — представив мене меценас своїй жінцї.

Панї глянула на мене раз, другий, а далї й каже:

— Та я мабуть мала вже приятність вас давнїйше пізнати, ласкавий добродїю; то ви бачу клали менї перед пару роками кабалу в отця С.

— І я вас пізнав відразу, панї докторова, бо хто-ж, бачивши раз ваше личко, міг би єго забути? — відповів я по шармантски.

— Ну, прошу, то паньство вже знаєте ся? — замітив пан меценас.

— А чому то ти, моя їмостуню, до тепер менї нїчого о тім не згадувала; звернув ся він нїби то сердито до своєї жінки.

Тут пішла весела розмова про мою кабалу, переплїтана сердечним сьміхом та жартами.

— Не повірите, мій пане, — казала між иньшим панї Стефанїя до мене, — яку велику, неоцїнену прислугу зробили ви менї своєю кабалою. Моя мати хотїла мене доконче віддати за одного панка. Вже було по заручинах, а ту мій Івась написав до мене лист повен розпуки і грозив, що в день мого слюбу смерть собі заподїє. Нїчо не помагали мої просьби нї сльози, мати була непорушима. Аж ту якийсь добрий дух зіслав вас, мій пане, і ви своєю кабалою довершили сего, чого не могли вдїяти мої просьби. Від тої кабали моя мама неначе би иньша стала. Але-ж бо і кабаляр з вас, пане, не аби-який! Тож ви згадали точнїсінько все так, як оно справдї було. Та не лише моя мати, що вірить в кабалу, як у сьвяте письмо, але й ми всї не могли вам начудувати ся. І звідки ви, пане, се все могли знати?

— Се вже моя кабалярска тайна — відповів я поважно.

Довго ми ще розмавляли, а опісля розпращав ся я з щасливою парою, до щастя котрої я мимоволї своєю кабалою причинив ся.

Панї Стефанїя так глубоко увірила в мій пророчий талант, що ще недавно радилась мене, як назвати свого первороженного.

— Дайте єму імя Пафнуция, патрона кабали — відповів я.

Та мабуть ще й доси ся віра у неї остала, а я, щоби не утратити моєї кабалярскої слави, а по трохи з сорому, що був сьвідком памятної готелевої сцени, не зрадив нїколи своєї тайни, держачись засади: „блажаннії невидущії а віровавшії.“

скому і инчих. Додавши отсї тюрми до острогів в Сибірі 92, на Кавказї 69, в Польщі 114, не зробимо великої помилки, гадаючи, що на цїлу Росию набереть ся не менше 1000 острогів, значить один острог на 110 тисячів загальної людности, майже стільки, скільки і всїх середних шкіл! — (останних на цїлу Росию 1116).

Звістно і остроги і середні школи не однаково в самій річи припадають на кожду ґубернію: є ґубернії вельми убогі на тюрми, на пр. Естляндска, де тілько 4 остроги (тут і людности тільки 396 тисячів), в Астраханьскій 6, в Олонецкій 7 і т. д; але-ж є ґубернії вельми богаті на остроги, на пр. московска має 33 тюрми, петербурска 37!

Що-до України, так на 10 ґуберній еї припадає 126 острогів, то-б то пересїчно на кожду більш 12 — значить більш загального пересїчно на европейську Росию! В сему разї Українї поталанило більш навіть за Польщу! Перше місце в сему „таланї" випало на долю Харківщини, Полтавщини, де по 16 тюрем на кожду; далї Черниговщині — 15, потім Київщинї — 13. Найменше-ж в сему разї таланило Подїлю: тут тільки... 9 острогів!..

Так от впродовж року 1886 по отих 590 острогах перебувало в неволї 492.906 чоловіка між ними жіноцтва 60.923! Се значить 0.57% загальної людности!... Мороз бере за плечи, коли згадаємо, що того-ж року по всїх середних школах хлопячих і дівочих було 234.150 дїтий, се-б то в острогах більше, як в ґімназиях і инчих середних школах!...

Сей півмілїон людий, закинених в остроги, перебув впродовж одного року в неволї 24.662,000 днїв (на долю жіноцтва припадає 2,162,000 днїв.) Виходить, що за рік кождий узник перебув в острозї 52 днї, а кожда узниця 32 днї!...

Людність України становить четвертину всеї людности тої териториї, про яку у мене річ. Значить, коли-б скрізь були однакові умови, то на долю України повинна би припадати і четвертина увязнених. Але-ж така одинаковість умов річ чисто не можлива і коли є яка умова однакова цїлій Росиї, то єдино повний брак убезпеченности особистої волї. Тай ся умова по Українї більше панує. ніж по останній Росиї, бо крила „усиленной охраны" ширші на Українї, ніж деинде. Проте-ж не вважаючи на сю умову, ми побачимо зараз, що на Українї не припадає четвертини увязнених за рік, а теть менше. Спричиняють ся сему инчі вже умови, умови національної природи і социяльно морального побиту Українців. Про се будемо говорити інчим разом, а тепер гляньмо, скільки частинно по ґуберніях було закинено р. 1886 в остроги людий на Українї. Найменше було зневолено в Таврії — 3991; середнину займають Черниговщина — 9.216, Волинь 9536, Катеринославщина і Подїлє майже однакові, в перший 13,308, в останній 13,313; maximum припадає на Київщину — 17,742 особи.

(Конець буде.)

Перегляд політичний.

Conservative Correspondenz доносить: Є узасаднена надія, що непорозуміня, які повстали в підкомітеті комісиї виборчої в Віднию, будуть усунені, бо після загального погляду не мав бар. Діпавлі достаточної причини до виступлення. На се донесенє відповідають Narodni Listy в телєґрамі з Відня, що після їх достовірних інформаций річ має ся зовсім противно і що то викаже ся зараз по фериях великодних. Клюб Гогенварта знаходить ся на переломі, бо в нїм тепер борять ся два напрями, особливо відколи антисемїти побідили при виборах громадських у Віднию. Консервативні клерикали вже від давна залицяють ся до антисемітів і опозициї в радї міскій, отже їх радість з побіди антисемітів против лїбералів була з початку велика, але тепер вже утихомирили ся.

Передвчера розпочали ся в міністерстві справ внутрішних наради спільних міністрів, на котрих мають уложити ся предложення для спільних Делеґаций. З угорскої сторони беруть участь міністри Банфі, Люкач і Пошіка.

Нунций папский Алїярді приїхав до Остригома (Грану) в гостину до примаса угорского і виголосив там підчас обіду тоаст, в котрім пожелав єму, щоби благородна борба, яку він тепер веде (против церковно-політичних законів) осягнула пожеланий успіх.

З Берлина доносять, що кн. Бісмарк занедужав. Всї принятя відкликано, а д-ра Швенінґера покликано телеґрафічно до Фрідріхсруге.

До Köln. Ztg. доносять з Білграду, що сербский президент міністрів Христич розіслав до всїх префектів фотоґрафію кн. Караджорджевича і приказав їм, щоби они арештували зараз подібного, бо єсть підозріпе, що кн. Караджорджевич задумує приїхати до Сербії.

„Московскія Вѣдомости" довідують ся з Петербурга, що в короткім часї вийде царский указ, котрий зробить надзвичайно добре враженє на росийских Поляків. Именно мають рішити ся, що всї добра тих Поляків, котрі брали у часть в повстаню в роцї 1863, мають їм звернути ся, коли еще доси їх не продано приватним особам. Після дотеперішних інформаций є таких дібр понад 150; они лежать в північній і полудневій західній части держави, а їх властителїв помилувано вже по части в маніфесті з дня 25.мая 1883, а почасти маніфестом царя Николая II. Указ той буде підносити, що росийске правительство хоче затерти всякі слїди кар, які наложено з нагоди повстаня в роцї 1863.

Про фінансове положенє Франциї розпасують ся тепер ріжні французскі часописи. „Observateur Français" пише так: „Наше положенє зачинає бути безвихідним. Коли доходи будуть так зменшати ся й на далї, як доси, то з кінцем року недобору буде 232 мілїонів і ми опинимо ся вскорі на тім місци, на якім тепер стоїть Грация, Іспания і Італія." Се може трохи пероборщено, але все таки можуть з того догадувати ся серіозно думаючі люди, що треба вже раз залишити поголоску про невичерпачі „жерела" Франциї.

До Times доносять з Шанґгаю: Договор мира між Япаном і Хиною вже заключений. Услів'я такі: Независимість Кореї, Япан затримає всї заняті місця і край на схід від ріки Лїав, надто дістає остров Формозу, Хина платить відшкодованя 100 мілїонів долярів, в кінци заключує ся угоду зачинно-оборонну між Хиною і Япаном.

Дрібні вісти.

Перенесенє. Концептовий практикант правительственний др. Роберт Корн приділений до староства сторожинецкого.

Похорон бл. п. Митрополита др. Сильвестра Моряря-Андрієвича відбув ся в четвер, дня 18. с. м. при участи майже двох соток сьвященьства заступників урядів і товариств та публики, котру можна було числити тисячами. Похорон проводив адміністратор бук. архідіецезиї, архимандрит консисторский о. Аркадій Чуперкович. Докладний опис похорону подамо в завтрішнім числї.

Найд Архікн. Петро Фердинанд приїхав вчера о год. 1/2 2 пополудни на сталий побут до Чернівців. На двірци повитали єго почесна компанія, президент краю; офіцири і инші урядники.

Родинна драма склала ся в Чернівцях дня 13. с. м. Молода жінка Івана Беравна, властителя вексльового дому в Ясах, прибула буцім до своєї тітки на сьвята до Чернівців. Але муж уже від довшого часу підозрівав вірність своєї гарної жени і приїхав несподївано дня 14. с. м. Коли у тїтки не знайшов своєї жінки, пішов до одного готелю, де єго жена сиділа в товаристві якогось молодого чоловіка. Ввійшовши в комнату, витягнув Берави револьвер, стрілив в свою жінку і ранив еї легко. Другий вистріл вцїлив в любовника жінки, але сей зручно втїк вікном. Служба готелева розброїла мужа, котрий сейчас від'їхав до Яс. Жена тепер на праву загостила до своєї тїтки, бо хора.

Управу гр. пр. архієпархії в Чернівцях передав президент краєвий на нас, поки місце архієпископа не буде обсаджене, консисторскому архімандритови о. Аркадієви Чуперковичови.

Чому Вишнеградский пішов у відпустку? Як звісно, одного дня перестав Вишнеградский бути росийским міністром фінансів. Деякі часописи писали, що міністер підчас рапорту у царя зімлїв, а инші знов писали впрост, що міністер заслаб на помішане розуму. Як з достовірного жерела доносять, справа була така: Численним ворогам і заздрісникам, яких при росийским дворі було богато, удало ся вкінци вговорити в царя, що міністер одержав від одної спілки, котра перевела росийску конверсию рент 8 мілїонів — хоч правда, що аж тоді, коли цїла справа повела ся. Цар Олександер був дуже обурений і коли слїдуючого дня Вишнеградский прийшов з своїм справозданєм, то цар єму вирвав з рук портефель і сказав міністрови кілька слів, так що сей на кілька хвиль остовпів а потім омлїв. Ся сцена наробила великого алярму на царскім дворі. Коли наслїдник а теперішний цар Николай довідав ся о сім випадку, прийшов зараз до свого батька-царя і став перед ним з словами: „Отже й Вишнеградский!" На се мав цар обняти сина і скликнути перед всіми дворовими, що єго втихомирювали: „Окрім мене тебе, моя дитино, в сім краю всї крадуть".

Для ранених під Кустоцою постановило австрийске товариство „Червоного хреста" нести поміч, а именно роздавати кождого року дня 27 червня, яко в день побіди під Кустоцою підмоги тим інвалїдам, котрі в згаданій битви були ранені і не мають ніякої підмоги крім пенсиї за патент або за медаль хоробрости. Таких інвалїдів найде ся ще імовірно досить між рускими селянами, бо під Кустоцою поплило богато руской крови. Просьби о ті підмоги треба вносити до товариства „Червоного хреста" на руки военних евіденцийних властий (Ergänzungs Bezirke і Landwehr-Bezirke) до дня 15-го мая с. р.

Погоріла. Мария Гнатюк, однолїтна дївчинка сторожа Іфтемія Гнатюка в Чернівцях, зблизила ся в неприсутности родичів до печи і річ дитини заняли ся, заким родичі прийшли їй в поміч. Другого дня дитина померла.

Забобон. В Космачи померла послїдного тижня стара жещина, о котрій говорено, що прийшла на сьвіт з зубами і всї уважали відьмою. Для того хотїли селяни запобігти тому, щоби она по смерти не шкодила людям і помимо сопротивленя сьвященика пробили еї серце осиковим кілком. В тій справі приїхала судова комисия до Космача і селяни будуть відповідати перед судом.

Іспити зрілости відбудуть ся сего року — письменні у всїх галицких школах середних дня 13. мая, а устні зачнуть ся: в ґімназиях: в Бродах 1. липня, в Бережанах 22. червня, в Хирові 25. червня, в Дрогобичи 14. червня, в Ярославі 31. мая, в Яслї 15. червня, в Коломиї 27. червня, в ґімназиях львівских: в рускій 27. мая, в німецкій 24. червня, у Франц-Йосифа 7. червня, в IV. т. зв. Бернардиньскій 7. червня, в Новім Санчи 4. червня, в Перемишли 4. червня, в Ряшеві 24 мая, в Самборі 10. червня, в Сяноцї 21. червня, в Станиславові 5 липня, в Стрию 18. червня, в Тернополи 10. червня, Тарнові 8. червня, в Золочеві 15 червня, в краківских ґімназиях: в сьв. Яцка 5. червня, в III-тій ґімназиї 4. червня, в сьв. Анни 24. мая, в Вадовицях 17. червня, в Бохни 4. червня; — в реальних школах: у Львові 18. червня, в Станиславові 2. липня, в Кракові 5. червня.

Затроєнє крови фарбованими панчохами. З Берна моравского доносять, що помер там професор при краєвій реальній школї. Віктор Заграда. Причиною смерти є затроєнє крови, котре мало наступити через фарбовані панчохи, які професор Заграда носив.

Руско-народні товариства у Львові вссмотрили собі вже поміщенє в купленій недавно каменици „Просьвіти“ і спровадять ся туда з теперішного свого поміщеня в осени с. р. При сій нагоді доповнимо дотеперішні наші звістки про каменицю „Просьвіти,“ котра від 1. квітня с. р. перейшла вже в посіданє і на власність того товариства. Справа купна власного дому „Просьвіти“ датує ся вже від 7—8 літ. Коли совіт „Народного Дому“ відмовив салї руско-народному театрови, загальний збір членів „Просьвіти“ поручив виділови старатись о закупно дому „Просьвіти,“ де би була й саля концертово-театральна. Від того часу почали й впливати жертви на дім „Просьвіти“. Позаяк дехто присилав жертви на театр немов на окремий будинок, то в короткім часї фонди з тих складок розділено: окремо на дім „Просьвіти“ а окремо на театр. О закупнї каменицї пп. Леваковских думано вже перед кількома лїтами, але тогдї „Просьвіта“ не мала ще потрібного капіталу (н. пр. запис бл. п. Ст. Качали не був ще зреалїзований). В надолистї 1894 року навязав директор канцеляриї „Просьвіти“ д-р Кость Левицкий зносини правні з д-ром Бальком, правним заступником пп. Леваковских, п. Вас. Нагірний виготовив фахове справозданє зі стану каменицї пп. Леваковских, а виділ вибрав для тої справи анкету з пп. д-ра К. Левицкого, В. Нагірного і В. Шухевича. Анкета, розглянувши річ, представила виділови користність закупна каменицї пп. Леваковских і виділ ухвалив приступити до закупна. Спершу підписано пунктациї, а по якімсь часї і контракт Каменицю куплено за 130.000 зр.; готівкою заплачено 60.000 зр., а на решту суми 70.000 зр. перенято довг на каменици затягнений в банку краєвім $4^{1}/_{2}\%$ З 60.000 зр. готівки — 30.000 зр. дала „Просьвіта“ своїх, а других 30.000 зр. дозичила з фондів, остаючих в єї заряді (головно з фонду на будову театру), котрі до шістьох лїт має звернути враз з 4%. По сплатї тих фондів „Просьвіта“ буде могла приступити до перебудови великої колись королївскої салї редутової (від улицї Бляхарскої) на велику салю концертово-театральну в котрій руско-народний театр буде грати, доки не стане будинок театральний. На перебудову салї (величини салї т. зв. Frohsinn у в готели Жоржа) з зелїзною ґалєрією потрібно — після обчисленя п. В. Нагірного — 12.000 зр.

Предки президента. Президент французкої републики, Фелїкс Фор, вказує у всїх своїх публичних промовах з приємностию на те, що й він був робітником і що походить з робітницкої родини. Figaro помістив оногди діяльоґ президента з своїм нотарем такого змісту: „Коли нотар на запитанє президента, чи він в родинних паперах винайшов потрібне, відповів притакуючи, сказав президент, що єго батько був столярем, і що єму (президентови) за те робили овациї. На се виняв нотар якта і сказав: Тут стоїть, що брат вашого дїда, Онисим Фор, був мулярем, що свояк вашого дїда, Пієр Фор, оженив ся яко слюсар з бідною швачкою Антоанетою Машу. Є й метрика Жана Фора, котрий був, як й єго батько Аристид Фор, шевцем. Також обрабляв в роцї 1654 Цезар Фор яко парубок рілю князя Рошфукольта. Президент спитав, чи не було між єго предками гірняка, бо се би придало ся. Нї, відповів нотар, такого я не найшов; але знаю з актів, що Людвик Фор мав в роцї 1849 процес з своїми родичами, бо не давали єму вільного вибору стану. Може він хотїв бути гірняком? Президент: Се можливе. Ви розумієте, якими чувствами я руководжу ся; они чисто демократичні. Нехай робітники зрозуміють, що я став президентом, бо Онисим Фор був мулярем, бо Антоанета Машу не мала посагу, бо Пієр Фор був слюсарем і Теодуль Фор шевцем, Іларій Фор мужиком, Людвик Фор гірняком, а я в моїй молодости гарбарем. Такими ідеями ми забезпечимо социяльний мир в демократичнім краю.

Борби з биками у Франциї Послїдної недїлї розпочато наново в Німс в старім римскім амфітеатрі борби з биками; здає ся, що сю улюблену забаву полудневим Французам хочуть полишити, хоч се варварство. Около 12.000 „афісїонадос“-ів, приятелїв борби з биками, зійшли ся на се торжество, котре давали в честь війска на Мадаґаскарі і в користь бідних міста; зійшли ся також радники міста і иньші урядники та посли. Випущено першого бика і той зараз приступив до борби з їздцями, котрі знаходили ся на аренї. Він скинув пятьох їздців, аж матадор Фабрільо єго поборов. При кінци торжества було 6 биків убитих, а коний анї одного не зранено дуже, що має завдячувати ся новому панцирови. Одушевленє публики було незвичайно велике. — Дивно оно виглядає, що в теперішних поступових часах люди можуть любувати ся в таких „забавах“; є се безперечно страшно зіпсований смак. Суд француский виточив в сїй справі процес, в котрім засуджено властителя арени на грошеву кару одного франка (45 кр. а. в.), а їздців увільнено. Сей вирок приняла публика оплесками.

Черновецка рада громадска рішила на засїданю з 18 с. м. для потерпівших у Люблянї дарувати 300 зр.

Треба знати, як собі помогти. Капітанови одного купецкого парохода повірено окрім ладунку ще й 20.000 франків. Він мусїв станути в Монако і не міг втерпіти, щоби не спрібувати щастя. З початку він вигравав, як то часто з початку буває, але потім щасте від него відвернуло ся. Він вже вложив чужі гроші і програв їх цїлком. Так утратив цїлий єму повірений гріш, а також — бо немав звідки звернути ті гроші — й свою честь. Але мореплавець скоро рішив ся і станув перед „адмінїстрациєю“, розповів їй цїлий випадок та просив, щоби єму звернули хоч чужий програний гріш; однак „адмінїстрация“, не вволила єго волї. В розпуцї сказав капітан: „Отже менї лишає ся лише один вихід. Я йду тепер на пароход і коли за пів години не дістану моїх 20.000 франків, го застрілю ся: але перед тим розстрілю се прокляте касино. Небавом можна було єго побачити, як ходив на пароходї, казав чистити і набити гармату, а сам єї звернув до касина. Ще не минуло 20 мінут, а вже приїхав урядник адмінїстрациї і сказав чемненько: „Капітане, залишіть ті приготовленя. Гармати можете виладувати. Тут маєте ваших 20.000 франків. Щаслива дорога!“

Помер: бувший комаидант жандармерії краєвої, полковник Вільгельм Рейнельт-Ешгайм в Бадечї на удар серця.

ТЕЛЄҐРАМИ „БУКОВИНИ“.

Прага, 18. квітня. Рада міска рішила для потерпівших від землетрясеня в Люблянї з фондів своїх дарувати 1000 зр.

Любляна, 18. квітня. Є. В. Цїсар дарував для потерпівших від землетрясеня 10.000 зр.

Любляна, 18. квітня. Сегодня в ночи були три нові, але малі землетрясеня. Піонїри прибули, будувати бараки. Паде великий дощ.

Париж, 18. квітня. Кажуть, що полїция знайшла ознаки, що анархісти наміряють президента убити.

Видає і за редакцию відповідає Осип Маковей. З друкарнї Г. Чоппа.